

RAČUNOVODSTVO
OSNOVNE STUDIJE

RAČUNOVODSTVO
STUDIJE MENADŽMENTA

UPRAVLJAČKO
RAČUNOVODSTVO

RAČUNOVODSTVO
TROŠKOVA

IZBORNI
PREDMETI

Predavači Linkovi Home

RAČUNOVODSTVO

VIII PREDAVANJE
RAČUNOVODSTVENI ASPEKT PRIMARNIH TROŠKOVA U FINANSIJSKOM KNJIGOVODSTVU (POJAM, ZNAČAJ...); TROŠKOVI MATERIJALA...NVR... TROŠKOVI ZARADA I NAKNADA ZARADA
Prof. dr Ana Lalević-Filipović

TROŠKOVI/UTROŠAK/CIJENA KOŠTANJA/ RASHOD/IZDATAK

Ako kažemo...

Dao/la sam 50 € da bih kupila poklon bratu za rođendan, da li to znači da smo imali:

-Trošak od 50 € ;

-Utrošak od 50 €;

-Izdatak od 50 €,

-Rashod od 50 €

-Cijenu koštanja od 50 €,

-Gubitak od 50 €

ZAOKRUŽITE!

POVEŽITE POJAŠNJENJA/OBRAČUN S POJMOVIMA NA KOJA SE ODNOSI...

NAPOMENA:

1. Trošenje elemenata procesa rada;
2. Povezanost trošenje i stvaranja učinaka;
3. Vrednosno iskazivanje troškova

Količinski izraz trošenja faktora procesa rada u vezi stvaranja određenih korisnih učinaka

$$T=U \times cn$$

Vrednosni izraz trošenja faktora procesa rada u vezi stvaranja određenih korisnih učinaka, kao i obavezni novčani doprinosi uslovljeni postojanjem i poslovanjem preduzeća

Novčana i naturalna izdavanja uslovljena funkcionisanjem preduzeća!

Suma svih troškova nastala u vezi sa stvaranjem učinaka

Trošenje koje se odnosi na cijelo preduzeće!!!!

IZDATAK

UTROŠAK

RASHOD

TROŠAK

CIJENA KOŠTANJA

ZAPAMTITE!!!!

- **Utrošak** = naturalni izraz utrošenih elemenata rada (sati rada, sati korištenja mašina, kws, l vode ...)
- **Izdatak** = novčana i naturalna izdavanja uslovljena funkcionisanjem preduzeća (smanjenje novčanih sredstava iz blagajne ili tekućeg računa preduzeća)
- **Cijena koštanja** = $T_m + T_{sr} + T_{rs} + \text{izdaci}$ uslovljeni trošenjem elemenata reprodukcije
- **Rashod** = utrošci i izdaci koji jesu (nisu) uzrokovani ostvarivanjem poslovnog učinka (poslovni rashodi, kazne, penali, manjkovi, izdaci za financiranje, NV prodane robe ...)
- **Gubitak** = gubitak predmeta rada (u toku proizvodnje, uskladištenja, transporta), gubitak kao negativni poslovni rezultat

KLASIFIKACIJA TROŠKOVA

1. *Sa stanovišta PORIJEKLA:*
 - a. PRIMARNI - potiču iz okruženja preduzeća
 - b. SEKUNDARNI - potiču iz internih usluga u preduzeću
2. *Sa stanovišta SLOŽENOSTI:*
 - a. ELEMENTARNI (pojedinačni) - materijal, amortizacija, zarada
 - b. KOMPLEKSNI (složeni) – troškovi režije uprave
3. *Sa stanovišta REAGOVANJA NA PROMENE OBIMA PROIZV.*
 - a. FIKSNI – troškovi kapaciteta
 - b. VARIJABILNI – osnovni materijal
 - proporcionalni
 - progresivni
 - degresivni

KLASIFIKACIJA TROŠKOVA

4. *Sa TEHNOLOŠKOG ASPEKTA PROIZVODNJE:*
 - a. TROŠKOVI IZRADE – neophodni
 - b. TROŠKOVI REŽIJE – obezbeđuju nesmetani tok proizvodnje
5. *Sa stanovišta ZAHJTJEVA ZA PLANIRANJEM:*
 - a. PLANIRANI TROŠKOVI
 - b. STVARNI TROŠKOVI
6. *Po načinu KNJIGOVODSTVENOG OBUHVATANJA:*
 - a. TROŠKOVI PO VRSTAMA
 - b. TROŠKOVI PO MESTIMA
 - c. TROŠKOVI PO NOSIOCIMA troškova

KLASIFIKACIJA TROŠKOVA

7. *Sa aspekta FUNKCIJE:*
 - a. Troškovi istraživanja
 - b. Troškovi nabavke
 - c. Troškovi proizvodnje
 - d. Troškovi prodaje
 - e. Troškovi finansiranja
 - f. Troškovi upravljanja

8. *Sa aspekta EKONOMSKE SADRŽINE:*
 - a. MATERIJALNI troškovi
 - b. Troškovi ZARADA
 - c. OSTALI troškovi

9. *Sa stanovišta RAČUNOVODSTVENOG IZVEŠTAVANJA:*
 - a. UKUPNI troškovi
 - b. PROSJEČNI troškovi
 - c. MARGINALNI troškovi

GRANIČNI TROŠAK

- **KRATKA NAPOMENA:**
- Marginalni (granični) trošak-prosječni (varijabilni) trošak dodatne jedinice proizvodnje...
- Primjer:
 - *Ukoliko fabrika "X" proizvodi 1.000 kom. Proizvoda "A", marginalni trošak je trošak koji bi nastao pri proizvodnji 1.001 komada (dodatnog 1.komada).*
 - *Ukoliko se pretpostavi da su Tf nepromijenjeni pri obimu proizvodnje od 1.000 i 1.001 komada, onda slijedi zaključak da marginalni trošak 1.001 komada sačinjava samo varijabilni trošak.*

POPUNITE SLJEDEĆU TABELU....

Q	TFC	TVC	TC	AFC	AVC	AC	MC
0	120	-			-		
1		60					
2			200				
3					30		
4						56,25	
5						52	
6							70

Q – proizvedena količina
TFC – ukupni fiksni troškovi
TVC – ukupni varijabilni troškovi
TC – ukupni troškovi
AFC – prosječni fiksni trošak
AVC – prosječni varijabilni trošak
AC – prosječni (ukupni) trošak
MC – marginalni trošak

ZADATAK...

- Analizirajte date podatke i na bazi njih zaključite da li kompanija „X“ stvara profit ili gubitak u svom poslovanju. Odredite koliko i kako svaki proizvod utiče na rezultat poslovanja. Koliki su ukupni prihodi, a koliko iznose ukupni rashodi kompanije „X“.

Proizvod	Količina	Cijena (eur)	Trošak po jedinici (eur)
A	400	16	15
B	2.000	5	7
C	300	120	115
D	1.000	200	198

Rješenje:

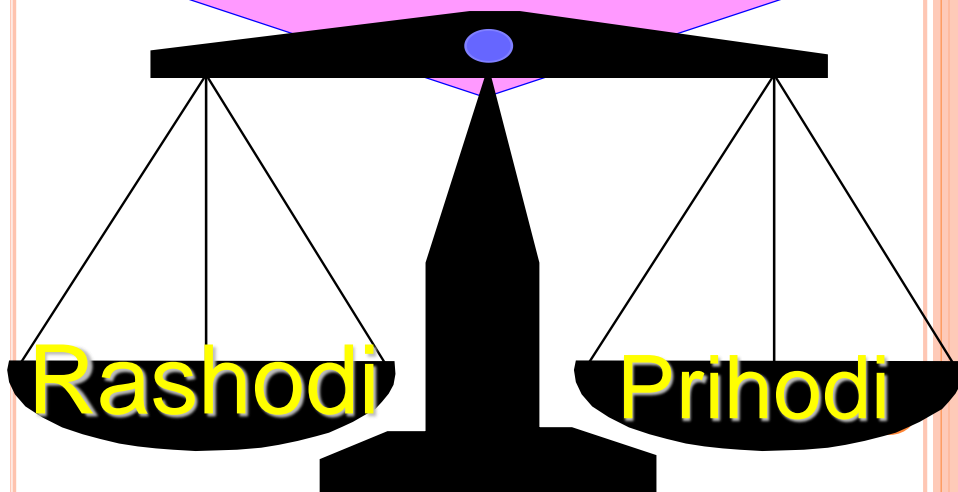
?????

PODSJETIMO SE...

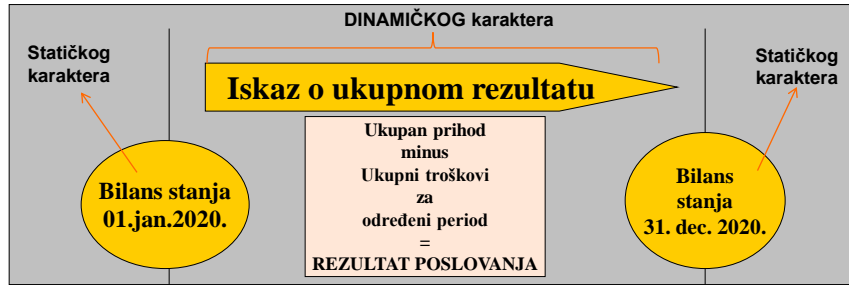

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU

/BILANS USPJEHA/

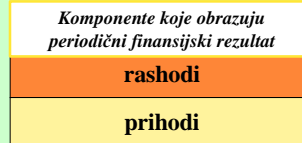

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATA /BILANS USPJEHA/

- ❑ *Iskaz o ukupnom rezultatu veže se sa vremenskim periodom između 01.01.2020. godine i 31. 12. 2020. godine, i za taj vremenski period treba da pokaže da li je preduzeće pozitivno ili negativno poslovalo!*
- ❑ *Kada preduzeće nastavlja poslovanje 1. januara 2021. godine, računi koji obrazuju ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU iz 2020. godine "ne postoje", tj. "ugašeni su", jer se utvrditi rezultat prento na račun neraspoređeni dobitak tekuće godine (u slučaju dobitka) ili gubitak tekuće godine (u slučaju gubitka).*
- ❑ *U 2021. godini nastaju novi prihodi i rashodi koji obrazuju BU za 2021. godinu*
- Ukupni troškovi su postavljeni nasuprot ukupnog prihoda u tom periodu i na taj način se dobija rezultat poslovanja.

Rashodi su sva smanjenja neto imovine preduzeća koja nisu rezultat povlačenja kapitala od strane vlasnika

Prihodi su sva povećanja neto imovine preduzeća koja nisu rezultat dodatnog ulaganja kapitala od strane vlasnika

NAPOMENA!

BILANS uspjeha- **ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU** prikazuje promjene ekonomskih kategorija u određenom periodu (npr. od 01.01.2020 do 31.12.2020. god.) pa je stoga dinamičkog karaktera

RASHODI-KLASA 5

POJAM...

- **MRS** “smanjenje ekonomske koristi tokom određenog obračunskog perioda u obliku **odliva ili umanjenja imovine** ili **nastankom obaveza** koje imaju za rezultat smanjenje akcijskog kapitala, koje nije ono smanjenje koje se odnosi na raspodjele učesnicima u akcijskom kapitalu”
- Za razliku od troškova, rashodi obuhvataju sve odlive vrijednosti koji se odnose na onaj vremenski period za koji se obračunava rezultat: smanjenje odgovarajućih računa aktive i povećanje obaveza.

PODJELA...

- **KRITERIJUM:redovnost javljanja:**
 - **REDOVNI RASHODI** -nastaju obavljanjem uobičajene poslovne aktivnosti
 - **POSLOVNI RASHODI;**
 - Nastaju uobičajeno stvaranjem učinaka...
 - **FINANSIJSKI RASHODI;**
 - Nastaju korišćenjem (najčešće) tuđih imovinskih sredstava;
 - **OSTALI RASHODI;**
 - Nastaju usljed pojave gubitaka npr.pri prodaju imovine, materijala...
 - **“VANREDNI RASHODI”-javljaju se povremeno, iznenada...**
 - **MRS ne poznaje ovu kategoriju rashoda**

KONTNI OKVIR-KLASA 5-RASHODI

- 50 - NABAVNA VRIJEDNOST PRODATE ROBE
- 51 - TROŠKOVI MATERIJALA
- 52 - TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI
- 53 - TROŠKOVI PROIZVODNIH USLUGA
- 54 - TROŠKOVI AMORTIZACIJE I REZERVISANJA
- 55 - NEMATERIJALNI TROŠKOVI

POSLOVNI RASHODI

56 - FINANSIJSKI RASHODI

57 - OSTALI RASHODI

58 - RASHODI PO OSNOVU USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE

59 - GUBITAK POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO, RASHODI IZ PRETHODNIH IZVJEŠTAJNIH PERIODA I PRENOS RASHODA

POSLOVNI RASHODI- KLASIFIKACIJA

Pod **POSLOVNIM RASHODIMA** u poslovanju preduzeća se podrazumijevaju primarni troškovi razvrstani u grupe:

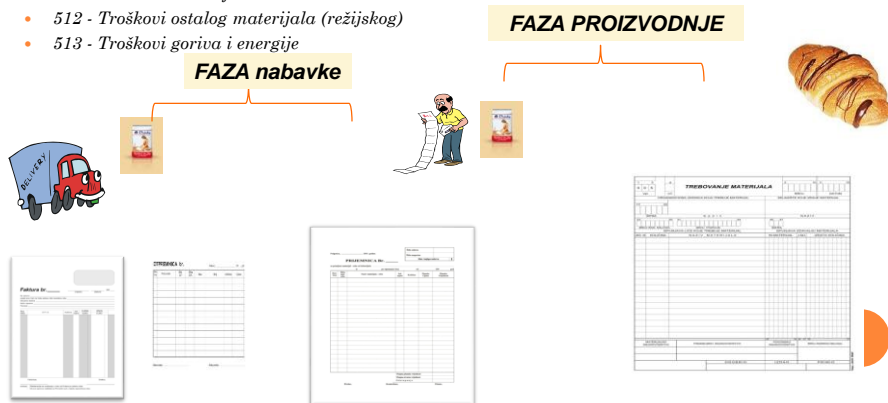
- 50 - **NABAVNA VRIJEDNOST PRODATE ROBE**
- 51 - **TROŠKOVI MATERIJALA**
- 52 - **TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI**
- 53 - **TROŠKOVI PROIZVODNIH USLUGA**
- 54 - **TROŠKOVI AMORTIZACIJE I REZERVISANJA**
- 55 - **NEMATERIJALNI TROŠKOVI**

TROŠAK MATERIJALA **-GRUPA 51-**

- vrijednosni (cjenovni) izraz utroška (trošenja) materijala, shvaćenog u širem smislu, kao činioca procesa poslovnih aktivnosti preduzeća

- 510 - Nabavka materijala
- 511 - Troškovi materijala za izradu
- 512 - Troškovi ostalog materijala (režijskog)
- 513 - Troškovi goriva i energije

KADA NASTAJU TROŠKOVI MATERIJALA I NA OSNOVU KOG DOKUMENTA SE VRŠI IZDAVANJE MATERIJALA U PROCES PROIZVODNJE?

NA KOM SE RAČUNU EVIDENTIRA I KAKO SE OBRAČUNAVA TROŠAK MATERIJALA?

Nastanak troška materijala tokom određenog iskaznog perioda

Eventualno smanjenje troška materijala tokom određenog iskaznog perioda

D **51 TROŠAK MATERIJALA** P

TROŠAK MATERIJALA

$$Um * ncm = Tm$$

OBRAČUN

OBRAČUN I KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE TROŠKOVA MATERIJALA

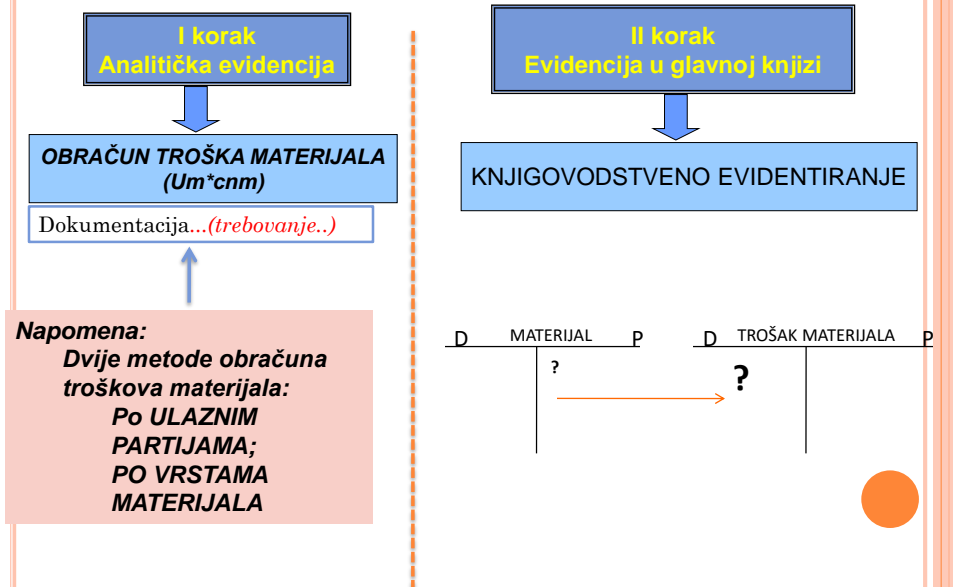
MATERIJAL → TROŠAK MATERIJALA

D	MATERIJAL	P	D	TROŠAK MATERIJALA	P
	?			?	

problem utvrđivanje realne vrijednosti T_m ;

- **STVARNIM NABAVNIM VRIJEDNOSTIMA;**
- **DNEVNIM CIJENAMA;**
- **PLANSKIM NABAVNIM CIJENAMA...**

POSTUPAK PRI OBRAČUNU I KNJIŽENJU TROŠKA MATERIJALA PO NV

EVIDENCIJA MATERIJALA PO VRSTAMA MATERIJALA

Npr. ukoliko bi se **BRAŠNO TIP 500** u toku jednog obračunskog perioda nabavilo tri puta i to:

- 1.000 kg po nabavnoj cijeni 2€/kg - 01. 01. 2020. godine,
- 500 kg po nabavnoj cijeni 3€/kg - 20. 01. 2020. godine,
- 1.500 kg po nabavnoj cijeni 3,5€/kg - 15. 02. 2020. godine.

Evidencija u analitičkom knjigovodstvu

D	BRAŠNO TIP 500	P
(1) 01.01	1.000x2=2.000	
(2) 20.01	500x3=1.500	
(3) 15.02	1.500x3,5=5.250	
	3.000	8.750

Pretpostavimo da je prema trebovanju materijala *izdato 500kg brašna*. Po kojoj cijeni vršiti obračun troškova materijala? Izvršiti *potrebno knjiženje na računima glavne knjige!*

- ✓ Na jednom analitičkom računu se evidentiraju sve nabavke za određenu vrstu materijala!
- ✓ **PROBLEM: izbor ne!**
- *metode vrednovanja utrošenog materijala:*
 - *Fifo metod* (first in - first out);
 - *Lifo metoda* (last in-first out);
 - *Metod PC*

Naš Zakon (Zakon o porezu na db) priznaje Tm koji su obračunati po PC

EVIDENCIJA MATERIJALA PO VRSTAMA MATERIJALA - FIFO METOD -

- **Fifo metod**
(*first in - first out*)-prva ulazna cijene se koristi kao prva izlazna

Evidencija u analitičkom knjigovodstvu

	D	BRAŠNO TIP 500	P
(1) 01.01		1.000x2=2.000	
(2) 15.01		500x3=1.500	
(3) 15.02		1.500x3,5=5.250	
	3.000	8.750	500 x 2=1.000 FIFO

Pretpostavimo da je prema trebovanju materijala izdato 500kg brašna. Po kojoj cijeni vršiti obračun troškova materijala? Izvršiti potrebno knjiženje na računima glavne knjige!

Evidencija u glavnoj knjizi

	D	MATERIJAL	P		D	TROŠAK	MATERIJAL	P
		1.000	(1		1)	1.000		
		→						

EVIDENCIJA MATERIJALA PO VRSTAMA MATERIJALA - FIFO METOD - (II MOGUĆNOST...)

- **Fifo metod**
(*first in - first out*)-prva ulazna cijene se koristi kao prva izlazna

Evidencija u analitičkom knjigovodstvu

	D	BRAŠNO TIP 500	P
(1) 01.01		1.000x2=2.000	
(2) 15.01		500x3=1.500	
(3) 15.02		1.500x3,5=5.250	
	3.000	8.750	1000 x 2=2.000 500*3=1.500 500*3,5=1.750 5.250 FIFO

Pretpostavimo da je prema trebovanju materijala izdato 2.000kg brašna. Koliko iznosi trošak materijala? Izvršiti potrebno knjiženje na računima glavne knjige!

	D	MATERIJAL	P		D	TROŠAK	MATERIJAL	P
		5.250	(1		1)	5.250		
		→						

EVIDENCIJA MATERIJALA PO VRSTAMA MATERIJALA -LIFO METOD-

- **Lifo metod**
(last in - first out)-posljednja ulazna cijene se koristi kao prva izlazna

Evidencija u analitičkom knjigovodstvu

D		BRAŠNO TIP 500		P
(1) 01.01	1.000x2=2.000			
(2) 15.01	500x3=1.500			
(3) 15.02	1.500x3,5=5.250			
	3.000	8.750		

$500 \times 3,5 = 1.750$
LIFO

Pretpostavimo da je prema trebovanju materijala izdato 500kg brašna. Po kojoj cijeni vršiti obračun troškova materijala? Izvršiti potrebno knjiženje na računima glavne knjige!

D	MATERIJAL	P	D	TROŠAK	MATERIJAL	P
	1.750 (1)		1) 1.750			

→

EVIDENCIJA MATERIJALA PO VRSTAMA MATERIJALA -PROSJEČNA CIJENA-

- **PROSJEČNA CIJENA;**

$$PNC = \frac{\text{vrijednost zaliha}}{\text{nabavljena Q}}$$

$$PNC = \frac{8.750}{3.000} = 2,91$$

Evidencija u analitičkom knjigovodstvu

D		BRAŠNO TIP 500		P
(1) 01.01	1.000x2=2.000			
(2) 15.01	500x3=1.500			
(3) 15.02	1.500x3,5=5.250			
	3.000	8.750		

$500 \times 2,91 = 1.458,3$
PC

Napomena!
 Nakon svake nabavke ili izdavanja materijala neophodno je utvrditi **novu PC**

Pretpostavimo da je prema trebovanju materijala izdato 500kg brašna. Po kojoj cijeni vršiti obračun troškova materijala? Izvršiti potrebno knjiženje na računima glavne knjige!

D	MATERIJAL	P	D	TROŠAK	MATERIJAL	P
	1.458,3 (1)		1) 1.458,3			

→

NAPOMENA!!!

- Rukovodstvo pravnog lica treba da utvrdi – izabere metod obračuna izlaza zaliha po kojem će vršiti obračun troškova materijala i to **unesu u svoje računovodstvene politike i objelodani.**
- Prema MRS-2 Zalihe, pravno lice treba da koristi istu metodu za obračun izlaza zaliha za sve zalihe slične vrste ili namjene, dok je za zalihe različite vrste ili namjene opravdana primjena različitih metoda za utvrđivanje troška.
- **Jednom odabrana metoda se mora koristiti u najmanje jednom obračunskom periodu.**

TROŠAK SITNOG INVENTARA

- *Sitan inventar čine sva sredstva za rad čiji je vijek trajanja kraći od godine dana, a nabavna vrednost niska, pa se u knjigovodstvu vodi kao obrtna imovina.*
- *Nabavka sitnog inventara i Trošenje sitnog inventara.*
 - *Metod 100% otpisa;*
 - *Metod 50% otpisa;*
 - *Metod kalkulativnog otpisa.*

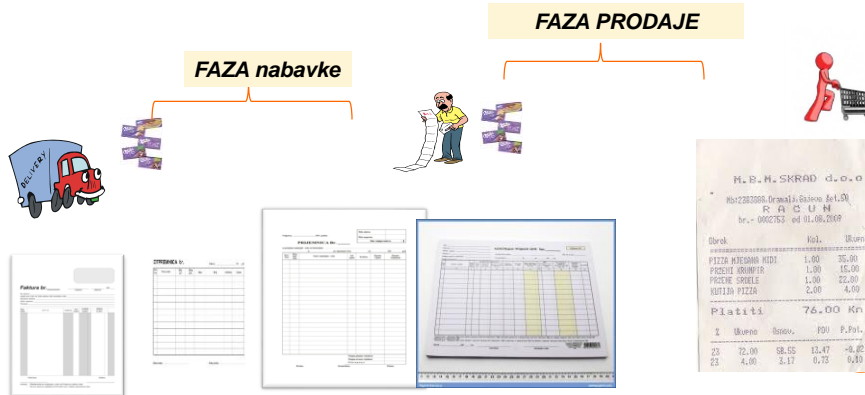
- **Metod 100% otpisa** podrazumijeva da momentom stavljanja u upotrebu (trošenjem) sitan inventar se potpuno odnosno 100% otpisuje, tako da je potrebno za navedeni iznos u datom momentu zadužiti račun Troškovi materijala
- Metoda **50 % otpisa** podrazumijeva da se prilikom izdavanja sitnog inventara u upotrebu s 50 % njegove vrijednosti zadužuje račun Troškovi preko korektivnog računa Ispravka vrijednosti sitnog inventara, dok se preostalih 50 % vrijednosti sitnog inventara odnosi na inventar na zalihama. Na kraju se s 50 % naknadno terete troškovi i odgovarajući račun te se razdužuje korektivni račun.
- Metoda **kalkulativnog** ili povremenog otpisa podrazumijeva da se inventar otpisuje u više iznosa koji se izračunavaju na osnovu njegovog normiranog vijeka trajanja (vremenski metod) ili normiranog učinka (funkcionalni metod).

NABAVNA VRIJEDNOST REALIZOVANE ROBE (NVRR)

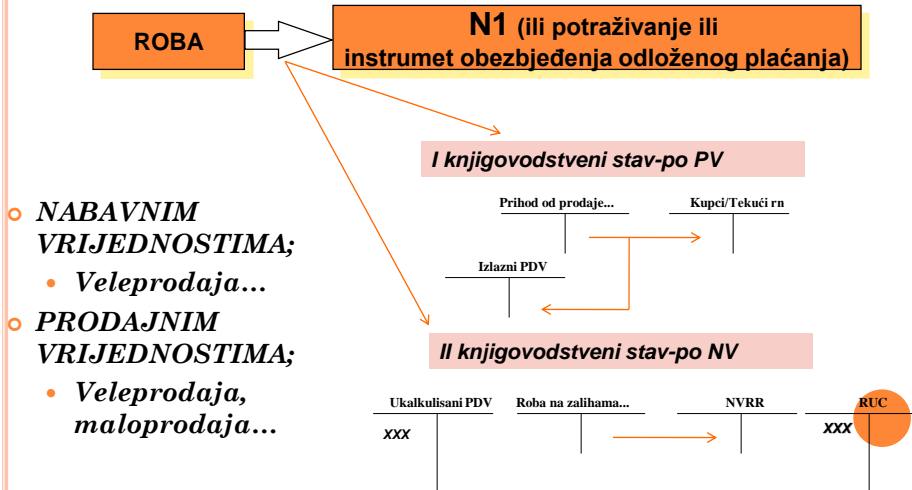
NVRR-poslovni rashod koji nastaje prodajom robe kod trgovinskog preduzeća.

Napomena: Pored troškova prodate robe (NVRR), trgovinska preduzeća imaju i druge troškove, odnosno redovne troškove poslovanja...

Iz ostvarene RUC, trgovinska preduzeća moraju pokriti sve troškove poslovanja da bi ostvarila dobitak... (odnosno, pored pomenutih troškova treba da se pokriju i ulaganja u nabavku robe)

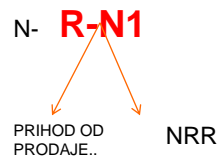

OBRAČUN I KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE **NVRR**

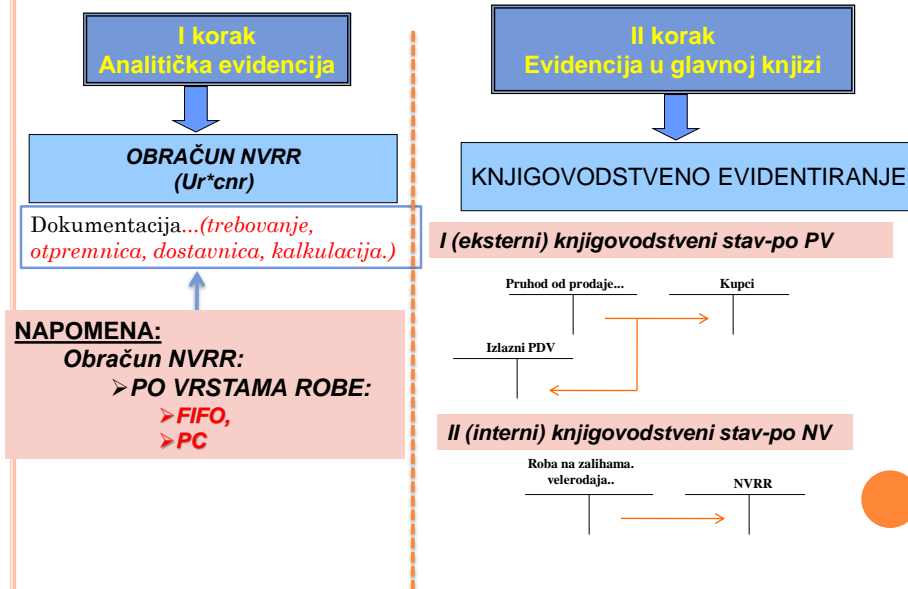

NAPOMENA!

- **Isknjižavanje** robe pri prodaji se **uvijek vrši** po onim **cijenama** po kojima je ta roba bila evidentirana **pri nabavci!**

POSTUPAK PRI OBRAČUNU I KNJIŽENJU **NVRR** UKOLIKO JE ROBA PRETHODNO EVIDENTIRANA PO NV (VELEPRODAJA)

NAPOMENA!

- kada je riječ o evidenciji robe *po vrstama*, javlja se problem izbora nabavne cijene, tako da se u obračunu NVRR može koristiti jedan od naprijed opisanih metoda: *FIFO*, *metod prosječne (ponderisane) cijene*, *specifične identifikacije* i u posebnim slučajevima *metod prodaje na malo*.
- **Napomena:** U ovom dijelu nećemo pojašnjavati karakteristike pojedinih metoda za obračun izdate, odnosno prodane robe iz trgovinskih preduzeća iz razloga što su bile predmet detaljnije elaboracije kod troškova materijala. Ovo iz razloga, što materijal kao i roba pripadaju zalihama (klasa 1), što znači da podliježu primjeni istih metoda obračuna. U dijelu gdje postoje razlike i gdje ocijenimo da je opravdano, uradićemo detaljnije pojašnjenje, pa stoga u nastavku kod NVRR kao poslovnog rashoda koji se javlja kod trgovinskih preduzeća, fokus će biti stavljen na knjiženje.

PRIMJER BR.1...

- PS na računu roba je 10.000 eura.
- Prodato je 500 komada robe A, tako da faktura koja je ispostavljena kupcu glasi na iznos od (po 30€/komadu) 15.000€ i PDV se obračunava po stopi od 21%. Uraditi zbirnu kalkulaciju
 1. Izvršiti potrebna knjiženja!

KALKULACIJA		IZNOS
1	Vrijednost robe bez PDV-a (500*30)	15.000
2	Porez 21% (15.000*21%)	3.150
UKUPNO sa PDV-om		18.150

- Knjiženje na računima glavne knjige

I knjigovodstveni stav-po PV

D	IZLAZNI PDV	P	D	Prihod od prodaje robe u ve.	P	D	KUPCI	P
	3.150 (1)			15.000 (1)		1) 18.150		

II knjigovodstveni stav-po NV

D	NVRR	P	D	ROBA u veleprodaji	P
1) 10.000			ps) 10.000	10.000 (1)	

NAPOMENE U VEZI OBRAČUNA I KNJIŽENJA NVRR UKOLIKO JE ROBA PRETHODNO EVIDENTIRANA PO PV U VELEPRODAJI

○ I SLUČAJ:

- PRODAJA CJELOKUPNIH ZALIHA
- $NVRR = PV - RUC$

D	Razlika u cijeni	P
	Realizovana razlika u cijeni	Ukalkulisana (obračunata) razlika u cijeni
	↓	↓
	Pri prodaji robe	Pri nabavci robe

○ II SLUČAJ:

- PRODAJA JEDNOG DIJELA ZALIHA
- $PV - SDRUC = NVRR$
 - treba utvrditi srazmjerni dio razlike u cijeni-odnosno realizovani prihod koji se odnosi na dio zaliha robe koji je prodat:

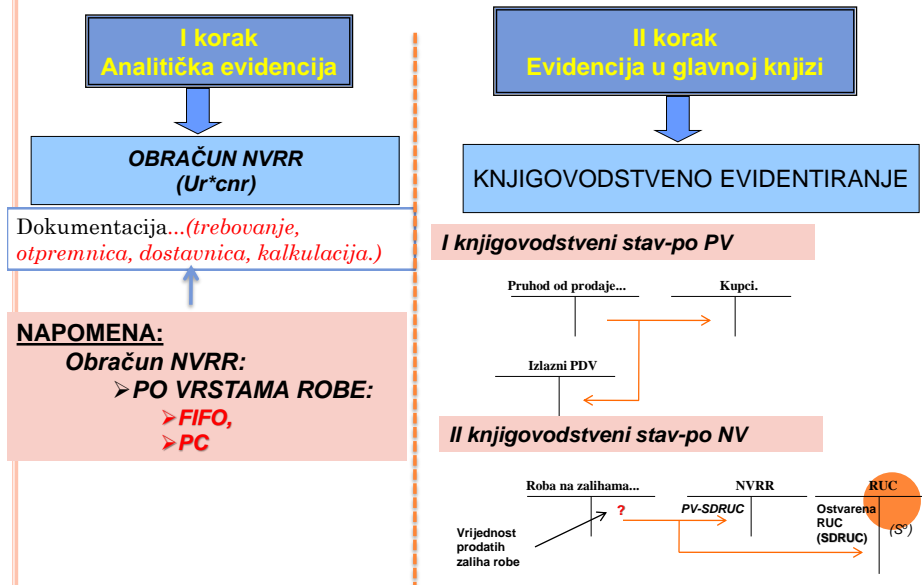
$$SDRUC = \frac{\text{Vrijednost prodane robe po PC} * S^0 \text{ računa RUC}}{\text{Vrijednost zaliha robe po PC}}$$

- Evidentira se na dugovnoj strani RUC

NAPOMENA!

- **Konto NVRR se uvijek zadužuje za visinu nabavne vrijednosti (FV+ZTN)**
- **Pri prodaji robe, vlasnik trgovinskog preduzeća može utvrditi zaradu (realizovanu) tako što od Prihoda od prodaje oduzme Poslovne rashode (konto NVRR);**

POSTUPAK PRI OBRAČUNU I KNJIŽENJU **NVRR** UKOLIKO JE ROBA PRETHODNO EVIDENTIRANA PO PV U VELEPRODAJI

PRIMJER BR.1...

- PS na rn Roba je 15.000, PS na rn RUC je 1.000.
- 1) Prodato je 500 komada robe A (pc je 24€/kom), tako da faktura koja je ispostavljena kupcu glasi na iznos od 12.000€ i PDV se obračunava po stopi od 21%. Uraditi zbirnu kalkulaciju
 - Izvršiti potrebna knjiženja!

	KALKULACIJA	IZNOS
1	Vrijednost robe bez PDV-a (500*24)	12.000
2	Porez 21%	2.520
	UKUPNO sa PDV-om (potraživanja od kupaca)	14.520

- Knjiženje na računima glavne knjige

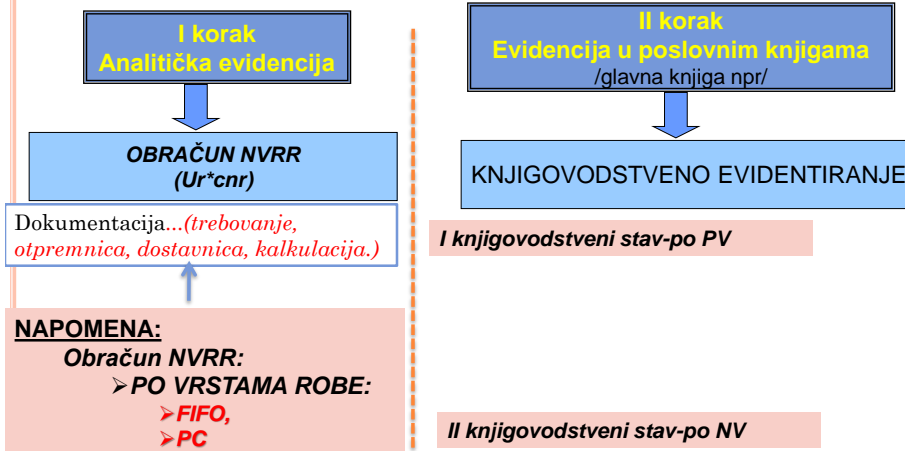
I knjigovodstveni stav-po PV

D	IZLAZNI PDV	P	D	Prihod od prodaje	P	D	KUPCI	P
	2.520(1)			12.000 (1)		1)	14.520	

II knjigovodstveni stav-po NV

D	Roba u veleprodaji	P	D	NVRR	P	D	RUC veleprodaja	P
PS) 15.000	12.000 (1a)		1a) 11.200			1a) 800	1.000 (PS)	
	↑ Vrijednost prodanih zaliha robe		↓ 12.000-800			↓ $\frac{12.000 \times 1.000}{15.000} = 800$		

PRODAJA ROBE U MALOPRODAJI (KOJA JE PRETHODNO BILA VOĐENA PO PV+UKALKULISANI PDV)

I I II KNJIGOVODSTVENI STAV

D Ukalkulisani PDV P		D RAZLIKA U CIJENI u maloprodaji P		D ROBA u maloprodaji P	
1a) X UPDV	X (Ps)	1a) X RUC	X (ps)	PS) X	X1 (1a)
$\frac{VPR \text{ u mal.} * S \text{ na UPDV}}{VR \text{ po PC}}$		$\frac{VPR \text{ u mal.} * S \text{ na RUC}}{VR \text{ po PC}}$			
				D NVRR P	
				1a) PV-X UPDV-X RUC	

- Prodali smo robe "A" u vrijednosti od ?€.

I knjigovodstveni stav-po PV

D IZLAZNI PDV P		D Prihod od prodaje P		D KUPCI P	
	17,35% PV (1)		PV-PDV (1)		1) PV+PDV

NAPOMENA!

- Pazar od prodate robe koji se svaki dan uplaćuje na tekući račun sadrži vrijednost prodate robe, ostvarenu RUC i iznos obračunatog PDV-a.
- Stoga je **NEOPHODNO DA SE IZ PRIHODA OD PRODAJE ISKLJUČI IZNOS OBRAČUNATOG PDV-a** i iskaže na odgovarajućem računu!
- Obračunati iznos PDV-a se ne uključuje u UP, već se naplaćuje od kupca...

PRIMJER...

- Dobavljač je isporučio trgovini malo 300 komada proizvoda "A" po cijeni od 50€. PDV se obračunava po stopi od 21%.
- Dobavljač je ispostavio fakturu br.7/19.

	Faktura br.7/19	IZNOS
1.	300*50	15.000
2.	Porez 21%	3.150
	<i>Obaveza prema dobavljaču</i>	18.150

- Razlika u cijeni od 20% (marža).
 - Uraditi kalkulaciju PV?

1.	NV bez PDV-a	15.000
2.	RUC (20%)	3.000
3.	PV (1+2)	18.000
4.	PDV (21%*3)	3.780
	Maloprodajna vrijednost (sa PDV-om) (3+4)	21.780

RJEŠENJE...

II knjigovodstveni stav-po NV

Ukalkulisani PDV D 2) 1.735,53 P 3.780(1a) $10.000 + 3.780 = 13.780$ $13.780 - 1.735,53 = 12.044,47$		DOBAVLJAČ D 18.150 (1) P 1) 15.000 P 2) 1.377,41 P $15.000 + 1.377,41 = 16.377,41$	ROBA u maloprodaji D 1) 21.780 P 10.000 (2) 1) 15.000 P 2) 6.887,06 P $15.000 + 6.887,06 = 21.887,06$	N A B A V K A
ULAZNI PDV D 1) 2.850 P $10.000 * 3.000 = 30.000$ $30.000 - 2.850 = 27.150$	RAZLIKA U CIJENI u maloprodaji D 3.000 (1a) P $10.000 - 1.735,53 - 1.377,41 = 6.887,06$	NVRR D 2) 6.887,06 P $10.000 - 1.735,53 - 1.377,41 = 6.887,06$		

- Maloprodajni objekat je prodao robu u vrijednosti od 10.000€.

I knjigovodstveni stav-po PV

IZLAZNI PDV D 1.735 (1) P $17,35\% * 10.000 = 1.735$	Prihod od prodaje D 8.265(1) P $10.000 - 1.735 = 8.265$	KUPCI D 1) 10.000 P
---	--	-------------------------------

52 - TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

- predstavljaju novčani izraz angažovanja i trošenja radne snage zaposlene u preduzeću.
- MRS 19-Primanja zaposlenih**
 - Pojam primanja zaposlenih uređen je zakonskim i drugim propisima, ugovorom zaključenim između zaposlenog i poslodavca ...
- NAPOMENA!**
 - Prilikom sastavljanja finansijskih iskaza za 2020.god., preduzeće treba da izvrši obračun zarada i naknada zarada koji se odnose na 2020.godinu, nezavisno od toga da li je izvršena isplata do kraja obračunskog perioda, odnosno nezavisno od toga kada će biti izvršena isplata (da li u 2020 ili 2021.godini)! (načelo uzročnosti)

TROŠAK LIČNIH ZARADA I NAKNADA ZARADA

52- TROŠAK LIČNIH ZARADA I NAKNADA ZARADA

52 - TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

- 520 - Troškovi zarada i naknada zarada (bruto)
- 521 - Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca
- 522 - Troškovi naknada po ugovoru o djelu
- 523 - Troškovi naknada po autorskim ugovorima
- 524 - Troškovi naknada po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima
- 525 - Troškovi naknada fizičkim licima po osnovu ostalih ugovora
- 526 - Troškovi naknada članovima upravnog i nadzornog odbora
- 529 - Ostali lični rashodi i naknade

NA OSNOVU ČEGA SE VRŠI OBRAČUN TROŠKOVA LIČNIH ZARADA I NAKNADA ZARADA?

- **Kriterijumi** (*ostvareni učinak, kvalitet posla, složenost posla, stepen stručnosti*),
- **Pravilima i mjerilima** koji su definisani opštim ili posebnim kolektivnim Ugovorom ili na osnovu
- usvojenog **pravilnika o lični zaradama i naknadama zarada...**
- **NAPOMENA:**
 - Na utvrđene iznose BZ obračunavaju se obavezni porezi i doprinosi na zarade i naknade zarada:
 - Porezi i doprinosi iz ličnih primanja zaposlenih
 - Doprinosi koji padaju na teret poslodavca
- **ZAKLJUČAK**
 - **BRUTO ZARADA** obuhvata:
 - NETO ZARADU
 - POREZ NA DOHODAH FIZIČKIH LICA:
 - DOPRINOSI ZA OBAVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE, i ostalo.....

VEOMA **BITNA** PITANJA?

- **Minimalna zarada:**
 - *Minimalna zarada iznosi 222€ neto, odnosno 331,34€ bruto.*
 - *Prosječna bruto zarada 773€;*
 - *Porez na bruto zaradu je 9%; (Od januara 2020 nema više tzv. kriznog poreza 9%)*
- **Obračun zarade**
 - *Dato na narednim slajdovima*
- **Knjigovodstveno evidentiranje**
 - *Dato na narednim slajdovima*

www.ekapija.com

NA KOJI NAČIN SE VRŠI OBRAČUN BRUTO ZARADE?

- UKOLIKO JE PUNO RADNO VRIJEME (176h)

ZARADA = startni dio zarade + koeficijent složenosti uvećan za minuli rad
*** obračunska vrijednost koeficijenta**

- UKOLIKO NIJE PUNO RADNO VRIJEME (176h)

*(startni dio zarade + koeficijent složenosti uvećan za minuli rad * obračunska vrijednost koeficijenta) * broj radnih sati*

176

POJAŠNJENJE ELEMENATA ZA OBRAČUN BRUTO ZARADA!

- **Obračunska vrijednost koeficijenta** složenosti utvrđena je u mjesečnom bruto iznosu od najmanje 90€.
- **Startni dio zarade u bruto iznosu**, koji čini topli obrok i 1/12 regresa za korišćenje godišnjeg odmora, za period:
 - 1) od 1. januara do 30. juna 2011. godine iznosi najmanje 55% obračunske vrijednosti koeficijenta, tj. (49,5€),
 - 2) od 1. jula do 31. decembra 2011. godine iznosi najmanje 60% obračunske vrijednosti koeficijenta, tj. (54,0€),
 - 3) od 1. januara do 30. juna 2012. godine iznosi najmanje 65% obračunske vrijednosti koeficijenta tj. (58,5€),
 - 4) od 1. jula do 31. decembra 2012. godine iznosi najmanje 70% obračunske vrijednosti koeficijenta tj. (63,0€).
 - **od 1. januara 2013. god. do daljnjeg se iznosi najmanje 70% obračunske vrijednosti koeficijenta (63,0€)**

POREZI I DOPRINOSI (NA TERET ZAPOSLENOG I POSLODAVCA)

Stopa poreza	9% na obračunatu bruto zaradu
Doprinos PIO Zaposleni	15%
Doprinos Zdravstvo Zap.	8.50%
Doprinos ZZZ Zaposleni	0.50%
Doprinos PIO Poslodavac	5.50%
Doprinos Zdravstvo Posl.	2.3%
Doprinos za osiguranje od nez. Poslodavac	0.50%
Doprinos za SSS	0.20% (poslodavac plaća ukoliko je član sindikata)
Doprinos za Privrednu komoru	0,27% (Poslodavac je obavezan da plaća doprinos Privrednoj komori Crne Gore. Poslodavac koji ima do 5 zaposlenih dužan je da plati naknadu od 50€ godišnje. Ukoliko poslodavac ima više od 5 zaposlenih doprinos za PKCG iznosi 0,27% od bruto zarade za svakog zaposlenog).
Doprinos za Fond rada	0,2%
Doprinos za rehabilit. Inv.lica (zavisi od broja zaposlenih u pravnom licu)	Zavisno od broja zaposlenih...(Prema Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom (Sl list 39/11 i 055/16 od 17.08.2016)
Prizez (Opština) OG	Prizez na perez (Prizez na perez u svim opštinama iznosi 13%, osim za za Podgoricu i Cetinje (15%) i Budvu (10%). Osnovica za oporezivanje je iznos poreza. Ako je neko zaposlen kod poslodavca čije je mjesto rada u Mojkovcu, a sjedište u Podgorici, a zaposleni ima prebivalište u Podgorici, prizez porezu na dohodak ovog zaposlenog se obračunava, prijavljuje i plaća Opštini Mojkovac.

OBRAČUN ZARADA MART 2011.GOD (MARKO MARKOVIĆ) -PRIMJER-

- *Obračun zarade za koeficijent složenosti 3, za radnika koji je imao 10 godina radnog staža (po osnovu čega mu se zarada za minuli rad uvećava za 5%). Radnik ima puno radno vrijeme (176h)*
- **BZ=333€**

koeficijent	Period 01.01 - 30.06.2011
3	49,50 + 3 * 1,05 * 90

Red.br	Stavke	% Iznos	Iznos
1	Porez	9% od bruto	29.97
2	Doprinosi na teret zaposlenog :		79.92
	a) Doprinos za fond PIO	15% od bruto	49.95
	b) Doprinos za zdravstvo	8,5% od bruto	28.305
	c) Doprinos za osiguranje od nez	0,5% od bruto	1.665
3	Neto zarada (bruto -1 -2)		223.11
4	Doprinosi na teret poslodavca		41.35
	a) Doprinos za fond PIO	5,5% od bruto	18.32
	b) Doprinos za zdravstvo	3,8% od bruto	12.65
	c) Doprinos za osiguranje od nez	0,5% od bruto	1.67
	d) Doprinos za SSS	0,2% od bruto	0.67
	e) Doprinos za Privrednu komoru	0,27% od bruto	0.90
	f) Doprinos za fond rada	0,2% od bruto	0.67
	g) Doprinos za rehabilitaciju inv.lica	npr do 5 zaposl.	6.48
5	Prizez u Podgorici	15% od poreza	4.50

BITNO!!!

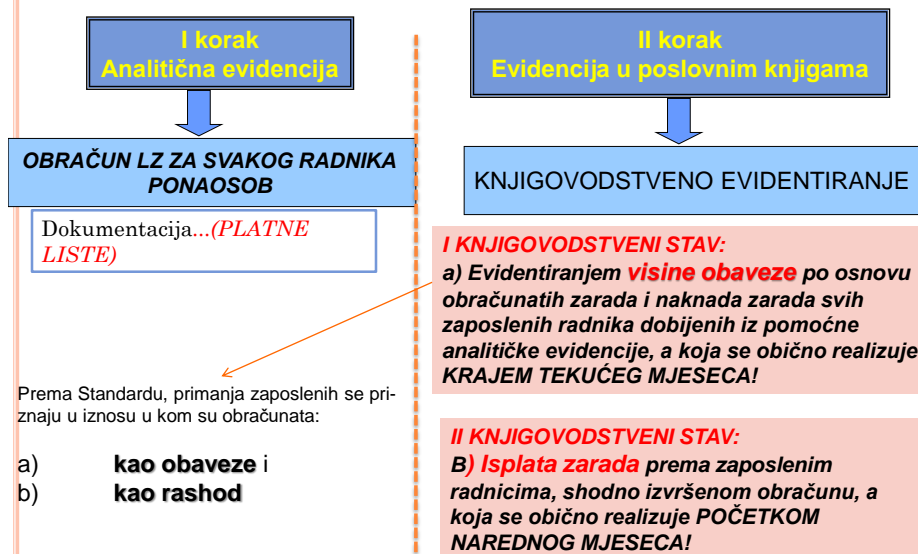
- Na kraju svakog mjeseca vrši se obračun zarada i tako obračunate zarade se knjiže kao trošak tekućeg mjeseca!
- Za preduzeće obračunate bruto zarade imaju karakter **KRAJKOROČNIH OBAVEZA** prema:
 - Zaposlenima (za visinu utvrđene neto zarade i naknade..);
 - Odgovarajućih društvenim (državnim) organima..
- **Zaključak:**

Prema Standardu, primanja zaposlenih se priznaju u iznosu u kom su obračunata:

- a) kao obaveze i
- b) kao rashod..osim ako...

POSTUPAK PRI OBRACUNU I KNJIŽENJU TROŠKOVA LIČNIH ZARADA I NAKNADA ZARADA

KNJIGOVODSTVENO EVIDENTIRANJE -ZBIRNO-

I KNJIGOVODSTVENI STAV:

1) *zaduživanjem računa Troškovi zarada uz odobravanje računa Obaveze po osnovu zarada za isti iznos, ukoliko ne postoji nikakvo kreditno zaduženje od strane radnika. U suprotnom slučaju, račun Ostale obaveze bi se odobrio za visinu uplate obaveze po obustavama neto zarade;*

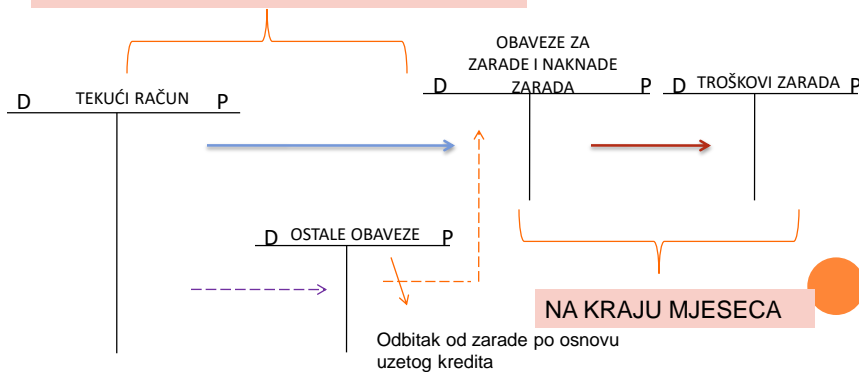
II KNJIGOVODSTVENI STAV:

2) *Odobravanjem račun Tekući račun uz zaduživanje računa Obaveze po osnovu zarada,*

U slučaju da radnik ima određeno kreditno zaduženje, to bi se:

3) *za visinu obustave teretio račun Tekući račun i odobravao račun Ostale obaveze.*

NA POČETKU NAREDNOG MJESECA

KNJIGOVODSTVENO EVIDENTIRANJE

I KNJIGOVODSTVENI STAV:

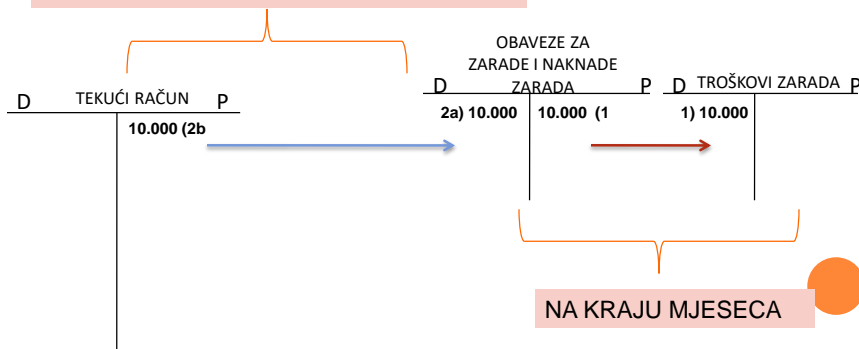
1) *Obračunate su bruto zarade za mjesec novembar 2010.godine na iznos od 10.000€ (porezi su 4.000€ i doprinosi 1.500€)*

2) *Izvršiti isplatu.*

NAPOMENA!

BRUTO PLATA=NETO PLATA+POREZI I DOPRINOSI

NA POČETKU NAREDNOG MJESECA

I KORAK: ANALITIČKA EVIDENCIJA OBRAČUN ZARADA MART 2011.GOD (MARKO MARKOVIĆ)

- *Obračun zarade za koeficijent složenosti 3, za radnika koji je imao 10 godina radnog staža (po osnovu čega mu se zarada za minuli rad uvećava za 5%). Radnik ima puno radno vrijeme (176h)*

koeficijent	Period 01.01 - 30.06.2011	Red.br	Stavke	% Iznos	Iznos
3	49,50 + 3 * 1,05 * 90	1	Porez	9% od bruto	29.97
		2	Doprinosi na teret zaposlenog :		79.92
		a)	Doprinos za fond PIO	15% od bruto	49.95
		b)	Doprinos za zdravstvo	8,5% od bruto	28.305
		c)	Doprinos za osiguranje od nez	0,5% od bruto	1.665
		3	Neto zarada (bruto - 1 -2)		223.11
		4	Doprinosi na teret poslodavca		41.35
		a)	Doprinos za fond PIO	5,5% od bruto	18.32
		b)	Doprinos za zdravstvo	3,8% od bruto	12.65
		c)	Doprinos za osiguranje od nez	0,5% od bruto	1.67
		d)	Doprinos za SSS	0,2% od bruto	0.67
		e)	Doprinos za Privrednu komoru	0,27% od bruto	0.90
		f)	Doprinos za fond rada	0,2% od bruto	0.67
		g)	Doprinos za rehabilitaciju inv.lica npr do 5 zaposl.		6.48
		5	Prírez u Podgorici	15% od poreza	4.50

II KORAK: EVIDENCIJA (I KNJIGOVODSTVENI STAV) U DNEVNIKU

R.br.	Naziv konta i opis	Iznos	
		Duguje	Potraž.
1a)	Troškovi zarada i naknada zarada Obaveze za neto zarade i naknade zarada Obaveze za porez na zarade i naknade Obaveze za doprinose na teret zaposlenog	333	223,11 29,19 79,92
1b)	Troškovi poreza i doprinosa na zarade na teret poslodavca Obaveze za poreze i doprinose na teret poslodavca	45,84	45,84

VAŠ ZADATAK!
PROKNJIŽITI II KNJIGOVODSTVENI STAV-ISPLATA
ZARADA I NAKNADA ZARADA....

○ ?

PITANJA?